

Št. 20.

Ljubljana, 16. vinotoka 1891.

XXXI. leto.

Vsebina: Jakob Dimnik: Deželna učiteljska konferencija. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Deželna učiteljska konferencija.

VIII.

Tretje glavno zborovanje.

Živahno in zanimivo, kakor prvi dve zborovanji, bilo je tudi tretje zborovanje, ki se je vršilo v četrtek 3. kimovca dopoldne ob navzočnosti preblagorodnega gospoda deželnega predsednika barona Winklerja in zastopnikov vis. deželnega šolskega sveta.

Ko je g. zapisnikar Petrovec prečital zapisnik drugega glavnega zborovanja, nastopi g. okrajni šolski nadzornik Gabršek ter poroča „o ponavljalnih šolah in učnih razmerah v njih“. V jasnem, vsestransko premišljenem govoru sega nazaj v leto 1873., ko je dobil veljavo zakon o napravljanji, vzdrževanji in obiskovanji javnih ljudskih šol. Po njem traja šolska dolžnost od spolnenega 6. do spolnenega 12. leta, v mestih in trgih s tri- in večrazrednicami do 14. leta. Ta doba šolanja se sme tudi skrajšati, ako

to krajevne razmere zahtevajo in okrajno šolsko oblastvo v to privoli, oziroma ako so se otroci šolskih predmetov popolnoma naučili. Posledica te olajšave je bil zakon z dné 28. svečana 1874 o napravi ponavljalnih šol na Kranjskem. Te šole naj bi nadomestile, kar mladina izgubi v vsakdanji šoli vsled skrčenja šolske dolžnosti. Vsled tega se je pomén in namen stari ponavljalni šoli zelo spremenil. Učna uprava pa ni spravila v sklad določil o ponavljalni šoli z osnovo ljudske šole in z občno šolsko dolžnostjo, 17 let so že te uredbe v veljavi; časa je torej bilo dovolj priti do spoznanja, ali ponavljalne šole vsepajo ali ne.

L. 1873. je bil zakon sklenen in načrt brez debate sprejet in na najvišjem mestu potrjen. Naslonil se je na staro ponavljalno šolo, ki je vsepevala, kar se pa o današnji ne more reči. V tej je mnogo več učnih predmetov, nego v stari. Treba je na praktične potrebe kmetijskega stanú

ozir jemati. Ves učni stroj se je predru-
gačil in doseči se mora več. Ponavljalna
šola, kakeršna je danes, ne dosega zaže-
ljenega uspeha. Pogled v sosedne dežele
nas uveri, da je v tem oziru drugod bolje;
slabeje nego na Kranjskem je le v Bu-
kovini, Galiciji in Dalmaciji; vendar so v
Galiciji poleg 6 letne šolske dolžnosti tri
leta ponavljalni šoli odmenena. Vzgladno
uravnava ponavljalne šole ima Goriška.
Učni načrt je sestavil deželni šolski nad-
zornik pl. Klodič. Ta uzor je priporočati
v posnemo pri spremembi učnega načrta
za ponavljalne šole, pri tem je pa važno
v pošteev vzeti, koliko more vsakdanja
ljudska šola doseči, da se to potem po-
navlja. Težko pa je določiti učni krog, ker
so uspehi vsakdanje šole toli različni, in
se učni smoter pri obstoječih neugodnih
razmerah šolskega obiskovanja ne doseže.
Neprilike, s katerimi se je bojevati, so raz-
lične. Nekateri otroci vstopajo v vsakdanjo
šolo šele s 7. ali 8. letom, a z 12. že iz-
stopajo. Vsi ti otroci pridejo potem brez
razložka v ponavljalno šolo in le-ta ne
more uspevati, ker so obiskujoči jo otroci
zelo različnega predznanja, često celo taki,
ki ljudske šole sploh nikdar videli niso.
Kako bi torej bilo mogoče, po jednotnem
načrtu tako mešanico poučevati? Zakon
je dober sam ob sebi, nadaljuje govornik,
da bi se le prav izvršiti dal. Ponavljalna
šola se more le obdržati, ako se redna
hoja v šolo more doseči. Glavno vpra-
šanje je, kdaj smejo otroci izstopiti iz vsak-
danje šole? Nekateri niso dosegli učnega
smotra, dasi so ves predpisani čas v šolo
hodili. Kaj je z istimi storiti, ki so pozneje
začeli šolati se? Kaj je z otroci, ki obis-
kujejo ljudsko šolo v trgih in mestih, a
jih ne veže 8 letna šolska dolžnost? Kaj
je z učenci, ki so z uspehom dokončali
6 letno šolsko dobo?

Težavna in važna je torej naloga po-
navljalne šole. Obilici nedostatkov bi se
v okom prišlo najbolje z 8 letno šolsko
dolžnostjo, kar se utegne prej ali slej tudi
zgoditi. Šele potem se bode več doseglo

kakor sedaj, in naj bi se tudi uvedle kake
olajšave. Vse učiteljstvo čuti to ter toži,
da je dela dosti, uspeha pa nič. Treba
torej kaj korenitega ukreniti, kar pa je
težavno, zato tudi ni pričakovati, da bi
se dotični zakon kmalu predružačil. Izdala
naj bi se izvršitvena določila, po katerih
se uredi izstop iz vsakdanje šole; potem
je šele možno govoriti o učnem načrtu.

Da je možno uspešno izvrševati zakon
z dné 27. mal. travna 1874. l., naj se do-
loči:

1.) Otroci, ki so bili v 7. ali 8. letu
oprosčeni šolskega obiskovanja, naj hodijo
tudi v 13. ali 14. letu svoje starosti v
vsakdanjo šolo.

2.) Otroci, ki so ljudsko šolo obisko-
vali 6 let, a niso dosegli učnega smotra,
obiskujejo naj vsakdanjo šolo tudi v 13.
in 14. letu in to v onem razredu oziroma
oddelku vsakdanje šole, za katerega so
spodobni in sicer le ob gotovo določenih
dneh.

3.) Isto naj velja za mesta in trge, ako
otroci ne hodijo v kako drugo višjo ali
istovrstno šolo.

Ponavljalne šole za otroke z dežele,
ki hodijo v mesto v šolo, naj se izpremené
kolikor moči v kmetijske tečaje.

4.) Izpustnice se dajo le koncem šol-
skega leta in to onim otrokom, ki so po-
navljalno šolo res redno obiskovali.

5.) Deželna šolska oblast izdá naj gledé
takih ponavljalnih šol izvršitvena določila.

V splošni razpravi da g. prvomestnik
besedo g. Jeršetu, ki pravi, da je po-
ročevalec dobro opisal stanje ponavljalne
šole in stavil razne predloge, s katerimi
pa se ne strinja. Do šol v trebanjskem
okraji ima mnogo otrok čez uro hodá.
Takih ni siliti v šolo, braniti jim poset
nauka bi bilo v protislovji z načeli o ljud-
skem izobraženju. Verskega pouka se mo-
rajo udeleževati. Pri tej priliki si prisva-
jajo nekoliko elementarnih vednostij in
prihajajo po dvakrat na teden v vsak-
danjo šolo.

Kaj začeti s temi, ki izpolnijo 12. leto? Kam jih uvrstiti pri vstopu v ponavljalnico? Osnovalo bi se mnogo oddelkov. Pouk bi bil težaven, nemogoč osobito na jednorazrednicah. S katerim oddelkom naj bi se učitelj pečal? Niti železen učitelj ne bi bil kos taki nalogi. Sredstev za uredbo potrebnega nadaljevanja šolskega izobraženja govornik ne more navesti, sedanje razmere tega ne dopuščajo. Le na večrazrednicah, kjer so učenci dovolj poučeni, naj se ti združijo v ponavljalnici pod jednim učiteljem. Nesposobni ali naj odpadejo, ali naj se uvrsté v oni oddelek vsakdanje šole, v kateri bi morali hoditi, ko bi njihova šolska dolžnost še dalje trajala.

Gospod Šetina popolnjuje poročevalčev govor s podrobnimi podatki ter navaja tudi novih vzrokov, zbog katerih ponavljalna šola ne uspeva. Največ sitnostij dela ponavljalni šoli to, da prihajajo v to šolo otroci, ki niso zadostili šolski svoji dolžnosti. Taki učenci silijo naj se v vsakdanjo šolo.

Poročevalec g. Gabršek pravi, da je z razprave videti, da smo jedini, torej nima kaj dodajati. Pritrditi pa mora gledé pouka v oddelkih g. Jeršetu, ki se sicer vjema z njegovimi nasveti.

V specijalni debati so se oglasili gg. Šuman, Senekovič, Levec, Gregorin, Belè, Linhart, Zupančič, Zarnik in Lapajne, nasvetujoč z večine ne bistvene stilistiške izpremembe, na kar so se vsi predlogi poročevalčevi vsprejeli soglasno.

Druga točka dnevnega reda je bilo poročilo g. Žumra „o spremembi učnega navodila (Lehrgang) za pouk o drugem deželnem jeziku“.

Gospod poročevalec poroča: Razpis deželnega šolskega sveta od dné 5. svečana 1887 št. 656 določuje: An allen drei- und mehrclassigen Volksschulen mit slovenischer Unterrichtssprache in Krain ausserhalb Laibachs, an welchen die deutsche Sprache bisher als obligater Gegenstand gelehrt wird, hat die Ertheilung des Un-

terrichtes im Deutschen als obligaten Lehrgegenstandes vom Schuljahre 1887/8 angefangen mit dem dritten Schuljahre zu beginnen und beim Unterrichte in derselben die deutsche Sprache als Unterrichtssprache nach Massgabe der Auffassung und des Fortschrittes der Schüler platzzugreifen.

Ta razpis je način poučevanja v nemškem jeziku na slovenskih ljudskih šolah bistveno prenaradil. Najvažnejša prenarredba je določilo, da se ta pouk prične v tretjem šolskem letu in ne več v prvem. Vsled tega določila se je tudi metodično obravnavanje tega predmeta bistveno spremenilo in prva posledica tega določila je bila prenarredba učnih načrtov od 19. grudna 1874. l., kateri potrebi je deželni šolski svet ustregel z novimi učnimi načrti, ki so se objavili z razpisom v. deželnega šolskega sveta od dné 1. kimovca 1888 št. 1836. Ta razpis ima za posamezne predmete pojasnila. Glede pouka v drugem deželnem jeziku določuje: Für drei- und mehrclassige Volksschulen, an welchen obligater Unterricht in der zweiten Landessprache (also an slovenischen in der deutschen) ertheilt wird, wurde der Grundsatz angenommen, dass dieser Unterricht erst vom dritten Schuljahre an, resp. an vier- und mehrclassigen Schulen von der dritten Classe an ertheilt werde. Andreiclassigen Schulen, an welchen in der I. und II. Classe der Halbtagsunterricht eingeführt ist, wurde bei der geringen Aussicht des Erfolges von dem obligaten deutschen Unterrichte abgesehen.

Der Unterricht in der zweiten Landessprache soll ein möglichst praktischer sein. Der Schüler soll sich einen thunlichst grossen Wort- und Phrasenvorrath erwerben, um sich in derselben nach Bedarf verständigen zu können. Die grammatische Schulung findet schon in der Muttersprache statt, daher ist nur das Nothwendigste aus der Theorie zu behandeln, dagegen sind fleißig

Sprach- und Memorierübungen vorzunehmen.

Ker se torej na podstavi teh razpisov gledé pouka v drugem deželnem jeziku novi učni načrti od starih bistveno razločujejo, nastala je potreba, da se tudi učno navodilo od dné 19. sušca 1879. l. št.

119
d. š. sv. v tem zmislu prenaredi. V to svrhu se je pred vsem na to ozirati, koliko časa je bilo za ta pouk določenega v starih učnih načrtih in koliko ga določujejo novi načrti. Za štirirazrednice je to razmerje tako-le: Učni jezik pri osemletnem šolskem obiskovanji t. j. od 8 šolskih let skupaj 32, drugi deželni jezik 43 tedenskih ur (stari načrt); učni jezik 37, drugi deželni jezik 30 tedenskih ur (novi načrt). Slično je razmerje pri petrazrednicah. Učni jezik je torej 5 tedenskih ur, pridobil, drugi deželni jezik pa zaradi tega, ker se je nazaj pomaknil na tretje šolsko leto, 13 tedenskih ur zgubil (pri petrazrednicah 11 ur). Ta razlika je po svoji vrednosti sicer iz tega vzroka manjša, ker imajo otroci, kadar se prične pouk v drugem deželnem jeziku, v maternem jeziku že dobro podlago in ta pouk laže umevajo in hitreje v njem napredujejo.

Vender pa je treba smoter tega pouka določiti v zmislu navedenih razpisov in učno tvarino, ki je za ta pouk v učnem navodilu od 19. sušca 1879. l. določena za I., II. in III. šolsko leto, primerno skrócić na III. šolsko leto.

Gledé smotra je treba posebno prenarediti določilo učnega navodila od 19. sušca 1879. l., „die Schüler zu befähigen, die deutsche Sprache als Umgangssprache in Wort und Schrift zu gebrauchen“. Ta smoter se je še poprej, ko je bil nemški jezik v višjih stopinjah učni jezik, le z zelo nadarjenimi in s takimi otroci mogel doseči, kateri so nemški jezik tudi v domači hiši rabili kot občevalni jezik. Razven tega določuje razpis v. deželnega šolskega sveta od 18. kimovca 1888. l. št. 1836 kot smoter, „um sich in derselben nach Bedarf

verständigen zu können“. Torej je že učna uprava sama smoter novi uredbi primerno prenamenila.

Na tej postavi g. poročevalec predlaga: 1) Učni smoter za pouk v nemščini na slovenskih ljudskih šolah kranjskih je: učence usposobiti za vstop v srednjo šolo, nadalje po potrebi v nemškem jeziku sporazumeti se in jim dati podlago za nadaljno izobraženje v tem jeziku za potrebe v življenji.

2.) Tvarina, ki je v sedanjem učnem navodilu določena za prvo, drugo ali tretje šolsko leto, naj se primerno z ozirom na premeneni pouk skrči v tvarino za tretje šolsko leto, v katerem se mladina začne učiti nemščine.

3. Ta učna tvarina velja tudi za obliгатni pouk v slovenskem jeziku na nemških ljudskih šolah s potrebnimi v jeziku ležečimi spremembami.

Gosp. Thuma pritruje, da po sedanjí uredbi nikakor ni mogoče doseči povoljnih uspehov, k večjemu to, da se otroci navadijo dobro čitati in pisati. Izstopivši niso dosti več zmožni. V dosego večjih uspehov naj se torej poprej začne s poukom v nemščini. V to svrhu priporoča zadnje četrtletje v drugem šolskem letu (t. j. v drugem razredu).

Gosp. Šetina ugovarja, da bi šli s takim priporočilom zopet nazaj, saj še itak ne dostaje časa za slovenščino, kar mora poudarjati iz lastne skušnje. Pridobitve národne ne smemo odklanjati. Izobražba v materinščini gre naprej, drugo po okoliščinah, ako je prilika.

Gosp. Letnar predlaga, da bi se z ozirom na to, da se predpisana tvarina težko prebavi, za slučaj, da je učitelj vso tvarino iz učnega jezika v drugem razredu pred koncem šolskega leta že priučil, učitelju na prosto voljo dalo, da že v tem razredu začne z nemščino. Temu predlogu se pridruži tudi g. Thuma.

Gosp. dr. Romih brani predloge poročevalca. Gosp. poročevalec kaže na popolno

pomanjkanje primernih nemških slovníc, po katerih bi se po novi uredbi mogel učni smoter doseči in trdi, da se dá pri normalnih razmerah smoter doseči. Po sklepu odborovem vzdržuje svoje predloge in ne more priporočati kake spremembe sedanjih določeb.

Tudi gosp. Ravnikar se protivi spreminjevalnemu predlogu, ker zadnja dva meseca sta odmenjena ponavljanju, ki je mati vsemu pouku in napredku.

Gosp. Abram odsvetuje odločno tako spremembo, rekoč, da bi bila povod „lovu za nemške zasluge“.

Na priporočilo gosp. Šetine sklene se splošna razprava, a njegov nasvèt, naj se o predlogih glasuje po imenih, se proti 5 glasom zavrže.

Za predlog gosp. Thume, oziroma gosp. Letnarja je glasovalo 5 članov.

Potem začne gosp. poročevalec čitati nadrobno navodilo za pouk v nemščini. Ker pa obilice tvarine zborovalci ne morejo s potrebno pozornostjo presojevati, nasvetujeta gg. Belè in Lapajne, naj se vse čitanje opusti, čemur pa gosp. deželni predsednik ne pritrđi, ker treba vendar poznati stvar, o kateri se sklepa. Poročevalec nadaljuje, a naglašá samo spremembe, da se razprava zaradi pomanjkanja časa okrajša in da je bolj pregledna. Pri računstvu priporoča na korist nemščini porabo tehničnih izrazov pri vporabnih računskih nalogah.

Gosp. Koncilija ni za to, na deželi so itak velike težave z računstvom, zato naj se ta opazka iz predloga izbriše, sicer bi gg. nadzorniki tudi to znanje zahtevali.

Na to se vname živahna debata o šolskih knjigah, namenjenih za pouk v nemščini. Gosp. Šetina in gosp. prof. Levca naglašata, da učne knjige niso v nikakem soglasji z učnim črtežem in gosp. prof. Levca stavi dodatni predlog, naj se naprosi deželni šolski svèt, da preskrbi čim prej mogoče potrebne učne knjige za pouk v nemškem jeziku; dotične knjige iz šolsko-knjižne zaloge na Dunaji so po osnovi in

metodi že popolnoma zastarele, zato je skrajni čas, da se nove preskrbe. Predlog je bil soglasno sprejet.

Gosp. Gabršek želi, da se, kakor za pouk nemškega jezika, spremeni tudi učno navodilo za vse druge predmete tako, kakor je potrebam primerno, dotlej pa se z današnjim predlogom počaka.

Gosp. prof. Levca ne podpira tega nasveta, ker bi se izdava popolnega navodila morda 3 leta zakasnila. Navodilo za nemščino je nujno potrebno, naj se to takoj sestavi. Nekdanji Pirkerjev načrt naj se v ostalem prej ko prej prenaredi in objavi.

Pri glasovanji sprejme se predlog gosp. prof. Levca soglasno in isto tako gosp. Gabrška predlog, ki se po nasvetu gosp. prof. Levca spremeni tako, da se naj sprejme učno navodilo za nemški jezik, kakor ga predlaga odbor; gledé učnega navodila za vse druge predmete pa naj se naprosi deželni šolski svèt, da ga določi in izda čim prej mogoče.

Zaradi pozne ure zaključí predsednik dopoludansko sejo in določi četrto glavno zborovanje na 3. uro popoldne.

Koncem seje stavljeni nasvet, naj bi se učiteljski konferenciji dovolilo še četrty dan zborovati, ni dobil potrdila.

G. Senekovič pravi, da bode popoldanska obravnava ostale tvarine še pokazala, da li bode potrebno za jeden dan zborovanje raztegniti ali ne, in to je obveljalo.

IX.

„Pri fotografu“.

Že na „predvečer“ sklenili so zbrani delegatje in nadzorniki na predlog gosp. Žumra, da se dadó skupno fotografirati, da bi imeli tudi v tem oziru lep spomin na deželno učiteljsko konferencijo. Gosp. Žumer storil jo potem potrebne korake pri fotografu in koncem 3. glavnega zborovanja opomni vse zborovalce, da bode fotograf pripravljen ob jedni uri popoldne ter vabi vse, da se snidejo ob določeni uri v ta namen „pri Slonu“. Radostno so se odzvali vsi gg. delegatje in nadzorniki

temu vabilu, kojemu se je pridružil tudi deželni šolski nadzornik, g. Josip Šuman, kar je vse zborovalce pristrčno veselilo. Gotovo bode vsakemu ta slika blag spomin, ki ga bode čestokrat spominjal na važne dneve deželne učiteljske konferencije.

X.

Četrto glavno zborovanje.

Ker obsežni zapisnik prejšnje seje še ni gotov, prestopi se takoj k razpravi zadnje točke dnevnega reda in sicer poroča g. nadzornik Bezlaj „o uradnih spisih“ in o njih potrebni spremembi. Opirajoč se na vsakdanje izkušnje in primerjajoč obrazce za uradne zapisnike, kakršni so v rabi pri sosednih učiteljih, popravil je, dogovorivši se z drugimi tovariši, vse predpisane uradne obrazce. Prenaredbam je odbor pritrdil, kar bodeta izvestno tudi konferencija in vis. deželni šolski svet storila. Najpomankljivejša je dosedanja sestava

1.) „šolske matrike“, ker se pogrešajo o nji predelci za natančne statistične podatke, katere potrebujejo šolski nadzorniki za svoja izvestja. V stari matriki se je moralo toliko posebnih napominov v predalcu „opomba“ vpisovati, da je bilo težavno, potrebno tvarino izbirati in razvrstiti v zanesljivih sestavah! zato je bilo gledati na to, da se za vsako statistično vprašanje osnuje poseben predalec.

Poročevalec potem vse te predelce in spremembe našteva.

Gospod Linhart želi v formalnem oziru za vsak slučaj posebnega glasovanja. Gospod prof. Levce govori o zgodovini nameravane prenaredbe, za katero je že pred tremi leti v to svrho sklicana enketa svoja posvetovanja imela. Elaborat, kakršen je sedaj določen, je bil po odboru ne bistveno spremenjen. Razprava je torej le informativna, zato misli govornik, da bi se samo spremembe naznanile, vse drugo pa odobrilo.

Gospod prof. Linhart želi, da bi vsak delegat po jeden vzorec novih tiskovin imel v rokah, ako se hoče, da se zbor o njih posvetuje in sklepa. Tej zahtevi za zdaj ni bilo mogoče zadostiti, ker je odbor samo v rokopisu priredil vzorce. Po treh nasvetih o glasovanju se vsprejme gosp. Levca predlog z veliko večino.

Drugi uradni spisi: 2.) razrednica, 3.) tednik, 4.) izkaz zamud, 5.) popis knjižnice, 6.) zapisnik izposojenih knjig, 7.) zapisnik knjig ubožnim učencem razdeljenih, 8.) inventar o učnih knjigah za ubožne, 9.) šolski vestnik (kronika), 10.) šolska naznanila, 11.) odhodnica, 12.) izpustnica, 13.) glavni inventar, 14.) opravični (vložni) zapisnik — imajo se v prihodnje po nasvetih poročevalčevih in priporočilu stalnega odbora uravnati, kar deželna konferencija soglasno vsprejme.

Zastran šolskega vestnika (kronike) je bilo povedano, da je za zgodovino vsake šole jako važna; zato bi bilo vanjo vpisovati vse, kar se tiče postanka, razvoja in vseh drugih s šolo v zvezi stoječih razmer. Do zdaj se učiteljstvo ni ravnilo po jednotnih načelih. Štajerske šole imajo to stvar lepo urejeno in g. poročevalec prečita razpis deželnega šolskega sveta v Gradci, zadevajoč spisovanje šolske kronike. Po štajerskem vzoru naj se tudi uravnajo „šolska naznanila“, namreč na drugo stran lista naj se tiskajo posamični paragrafi iz šolskih zakonov, po katerih se imajo roditelji ravnati, tako n. pr. § 22. zakona z dné 22. mal. travna 1873., § 3. in 4. iz šolskega in učnega reda z dné 20. mal. travna 1870, § 29. zakona z dné 29. mal. travna 1873 in več drugih. Naglašalo se je tudi, da bi kazenska naznanila dostavljali c. kr. okrajni a ne krajni šolski svéti.

Ker v mnogih krajih učitelji opravljajo vse pisarije mesto krajnega šolskega sveta, zato se smatra želja voditeljev za opra-

vičeno, da bi se jim za taka dela priznala primerna nagrada.

Po končanih razpravah oficijelnega vsporeda deželne konferencije so prišli na vrsto posamični nasveti gg. delegatov, katerim je tudi odbor dal svojo pritrditev. Ti so:

1.) Gospod Stiasny je razkladal koristi pokončne (strme) pisave in se sklicuje na zdravniške izpovedbe in na svoje poskuse. G. poročevalec poudarja, da je pri tej pisavi glavna stvar držanje telesa. Korenita razprava je zadovoljila konferencijo popolnoma in je le-ta sprejela soglasno nasvet: Visoki dež. šol. svet naj priporoča vpeljavo pokončne pisave v šolah.

2.) Gospod Ribnikar predlaga, da se nastavi v vsakem šolskem okraji pomožen potovalni učitelj za začasno izpraznena mesta in eventuelno za oskrbovanje ekskurendnega pouka. — Sprejeto.

3.) Gospod Ribnikar: Pisma, ki se tičejo osebe učiteljeve, naj višja šolska oblastva direktno v zaprtem kuvertu dostavljajo. — Sprejeto.

4.) Gosp. P. Kavčič predlaga prošnjo, da je dovoljevati učiteljem v slučajih potrebe preduime.

Gosp. prof. Levcec podpira predlog ter jemlje v spomin, da so mestni učitelji ljubljanski imeli to pravico, ko je mestna uprava neposredno iz svoje blagajnice dajala plačo učiteljem. Zdaj dobivajo plačo iz deželnega šolskega zaklada in vsled pogodbe z mestom je ostala ljubljanskim učiteljem pravica do preduim. Podere naj se torej stena, ki loči učitelje iz mesta in z dežele ter naj bodo vsi enakih pravic deležni. — Sprejeto.

5.) Gosp. P. Kavčič: Deželna konferencija skleni, da se primernim pótém izposlujejo znižani tarifi za učitelje, kakeršni veljajo za državne uradnike, ako se vozijo po državnih železnicah. — Sprejeto.

6.) Gosp. dr. Romih in 36 tovarišev: „Deželna učiteljska konferencija izjavlja, da je javna višja dekliška šola s sloven-

skim učnim jezikom v Ljubljani nujno potrebna“. Konferencija je sprejela ta predlog s 37 glasovi in sicer z naudušenimi živio-klici.

7. Gosp. Škrbinec: Gledé na skromno plačo učiteljev sklene naj konferencija na merodajnem mestu prositi, da se vsem učiteljem prizna prosto stanovanje ali primerna odškodnina. — Sprejeto.

8. Gosp. ravnatelj Senekovič nasvetuje, naj deželni šolski svet objavlja vse izišle veljavne in v bodoče izdane šolske zakone in naredbe v posebnih zvezkih, kakor je to v navadi na Štajerskem, ki imajo do sedaj že 22 zvezkov. To izdavo bi bili primorani kupovati krajni šolski sveti za se in za šolska voditeljstva. — Sprejeto.

9. Gosp. Papler: Vsem učiteljem in učiteljicam naj se v pokojnino všttevajo vsa službena leta od dné, ko nastopijo dejansko službo z zrelostnim spričevalom. — Sprejeto.

10. Gosp. Ravnikar:*) Odbor naj se obrne do sl. deželnega odbora s prošnjo, da poviša odstotke prvih treh plačilnih razredov ter uredi učiteljske plače po službenih letih in krajevnih razmerah. — Sprejeto.

11. Gosp. Lunder: Deželni šolski svet naj se naprosi, da vse potrebno ukrene, da ne bode imel učitelj več, kakor po 80 otrok v enem razredu, kakor to ukazuje zakon. Gosp. Ribnikar še tej resoluciji dostavlja, naj se učiteljem, ki poučujejo čez postavno število otrok, pripozna primerna nagrada. — Sprejeto.

12. Gosp. Levičnik se poteza za dvomesečne počitnice. — Sprejeto.

13. Gosp. dr. Romih: Predloži naj se prošnja v. c. kr. deželni vladi za načrt zakona, po katerem bi se spremenil občinski red z dné 17. svečana 1866. l. v toliko, da bi imeli vsi nadučitelji, stalno umeščeni učitelji in učiteljice volilno pra-

*) Izvrstni govor gosp. Ravnikarja priobčimo v prihodnji številki. Ured.

vico, kakor jo imajo na Stajerskem celó podučitelji.

Gosp. Jeršinovic vpraša, zakaj bi se ne dala ta pravica tudi provizorično umeščenim? Ljudem se čudno zdi, da se izobraženemu človeku, ki zavzema v socialnem življenju vender važno mesto, ne prizna to, kar imajo mali obrtniki. Naj imajo torej vsi pravico brez izjeme:

Tudi gg. Šetina in Zarnik podpirata ta nasvet, ker učiteljski ugled trpi ter je tudi gg. župnikom in kapelanom dano to državljansko pravo. Predlagatelj se strinja s tem in izbriše iz svojega nasveta besedo „stalno umeščeni“.

Gosp. prof. Levce priporoča stilizacijo: „vse pri šoli nameščeno učiteljsko osebje“ in gosp. ravnatelj Senekovič: „izimši pomožne učitelje in učiteljice“. — Soglasno sprejeto.

14. Gosp. dr. Romih: Na merodajnih mestih je izprosi, da dobijo učitelji z meščansko skušnjo osobno doklado. — Sprejeto.

15. Gosp. dr. Romih: a) Učni načrt za učiteljišča naj se pregleda in popravi, osobito naj se večja važnost poklada na kmetijski pouk in praktično uravna, da bodo gojenci usposobljeni vstopiti v kako višjo kmetijsko šolo. b) Na učiteljišči naj se osnuje nekak tečaj, v katerem naj bi se pripravniki vežbali v fizikalčnih poskusih in priučili izdelovati priprave za nauk v naravoslovstvu.

Obema tema predlogoma ugovarja g. šolski svetnik Hrovath in se odklonita z večino glasov.

16. Gosp. dr. Romih: Vsaka šola imej potrebna učila, kakor to učni red predpisuje. Sicer je že deželni šolski svet odredil leta 1874., kaj mora vsaka šola neizogibno imeti za uspešno poučevanje, to pa ne zadostuje, kar potrjuje ministerski razpis iz l. 1876., zato priporoča: Slavni deželni šolski svet naj a) izdá potreben opis učil vsaki šoli potrebnih, b) naj ukaže, da krajni šolski sveti postavijo za učila primerno vsoto v vsakoletni proračun za stvarne

šolske potrebščine in c) naroči nadzornikom, paziti na to, da krajni šolski sveti svojo dolžnost storé.

Gosp. prof. Zupančič pojasnjuje, da je pod c) stavljeni predlog itak že obsežen v nadzornikovi inštrukciji, naj se torej izpusti. — a) in b) soglasno sprejeto.

Gosp. Senekovič priporoča, da se vse, kar ima še na vrsto priti, v tej konferenciji obravnava, da je ne bo treba drugi dan nadaljevati, kakor se je želja izrekla. — Obvelja.

17.) Gosp. Jeršinovic: a) Odredba deželnega šolskega sveta z dné 20. mal. travna 1875. l. o postopanju proti šolskim zamudam na ljudskih šolah se le deloma spolnjuje in sicer le to, kar je učiteljeva naloga; vse drugo se olajšano izvršuje. Namesto, da bi se polmesečni izkazi takoj na višje mesto predložili, odrejeno je po ukazu deželnega šolskega sveta, da sta ob konci vsacega meseca oba mesečna izkaza poslati okrajnemu šolskemu svetu. Na podlagi obeh izkazov se tu razsojuje samo jedenkrat za ves mesec. Opravičena je torej želja, da tudi učitelji samo mesečno izkazujejo zamude. b) V izkaze je sprejemati vse opravičene zamude; od te zahteve naj se odstopi, ker nima nobenega zmisla in je zgolj prazna pisarija, jemlje učitelju drag čas; izkazi neopravičenih zamud so že samo ob sebi obsežni, čemu torej delovanje obteževati. V tem zmislu je razlagati tudi ministerski razpis, ki nalaga olajšavo v uradovanji. — Soglasno sprejeto.

18.) Gosp. Gabršek: Učne knjige „slovnice in berila“ so potrebne temeljite revizije in preuredbe. Deželni šolski svet naj voli enketo veččakov, ki naj mu svoje nasvete zastran zboljšanja v zmislu učnih načrtov in dobre metodike predloži. V dosego jedrnate in vsestranske zboljšave naj se s tem vprašanjem bavijo prihodnje okrajne učiteljske konferencije in potem svoja mnenja na višje mesto predložé. — Sprejeto.

19.) Gosp. Gabršek želi k čitankam posebno prilogo o kranjskem domovino-

znanstvu. Potreba je prav čutna ter se je že večkrat naglašalo, da tvarina v čitan-kah ne zadostuje vzlasti gledé na učno navodilo. — Sprejeto.

20.) Gosp. dr. Romih: Imenom odbora, kateremu je bil izročen nasvèt zastran raz-prave g. dr. Zupanca o „šolski higijeni“ v prvi seji, predlaga, naj vis. c. kr. de-želni šolski svèt posreduje, da se zanimivi in poučni govor natisne in v brošuri raz-pošlje šolskim voditeljstvom, ki naj potem v lokalnih konferencah o tem poročajo in učiteljstvo informirajo. Gosp. Linhart dostavlja željo, da bi se g. dr. Zupanc na-prosil, naj svoj spis obširneje uredi in z zanimivimi podatki popolni, s čemur se poročevalec strinja. — Sprejeto.

21.) Gosp. Koncilijski vpraša konfe-rencijo: Kdo je dolžan nadzirati otroke v šolskem zaporu, ako prisodi učencu to kazen g. katehet? Glasovi se čujejo: Gosp. ka-tehet sam! Gosp. Zarnik misli, da je to vprašanje stvar voditeljstva in v njega ob-močji je, pažnjo določiti.

22.) Gosp. Šetina: Visoki deželni zbor se naprosi, da bi dovolil provizoričnim učiteljem personalno doklado in da bi se jim to povrnilo, kar so izgubili po novem za-konu o učiteljskih plačah. — Sprejeto.

23.) Gospod Abram: Za izvanredni pouk se učiteljem priznavajo nagrade. Te pa so tako skromne in različne, da bi bil skrajni čas, tudi to stvar vsaj nekoliko urediti. Zato vpraša: Koliko bodi nagrada za jedno uro teoretičnega ali praktičnega pouka iz kmetijstva? Kdor se trudi s tem, bi vender rad vedel, koliko bode zaslužil. Zato bodi stalna cena za jedno uro od-merjena. — Sprejeto. —

S tem je bil vspeh dognan in g. za-pisnikar prečita zapisnik tretjega glavnega zborovanja, kateri se v nekaterih malostnih izrazih popravi in potrdi. Za verifikacijo zadnje seje so bili poverjeni gg. okrajni šolski nadzorniki, ki so se zbrali v posebno posvetovanje dne 4. kimovca dopoldne ob 10. uri. —

Po dognanem vspehu konstatuje g. prvomestnik s posebnim zadovoljstvom, da je konferenca v kratkem času rešila veliko nalogo, zato izreka gospodom dele-gatom svoje priznanje, kateremu bodeta izvestno pritrdila tudi deželni šolski svèt in visoko ministerstvo za uk in bogočastje.

Z izrednim naporom izvršila so se štiri glavna zborovanja in več dolgotrajnih odborovih sej, ter po gg. zapisnikarjih trudapolno sestavljenje sejnih zapisnikov. Za vse to se g. prvomestnik toplo zahvali.

Tudi pripravljalni odbor je zaslužno de-loval ter znatno pripomogel, da je deželna učiteljska konferenca tako lepo rešila svojo nalogo, njemu in vsem zborovalcem gre zaslužno priznanje.

Kot predsedniku konferencije bode sedaj skrb, predložiti predloge in nasvète deželnemu šolskemu svetu, ali deželnemu odboru in zboru, ali visokemu naučnemu ministerstvu, kar se v prvi instancijski ne bode moglo rešiti ter upa, da to delo ne bode zastoj, marveč koristno za šolstvo.

Zaključuje IV. sejo, vabi g. prvomestnik prisotne, kakor pri otvoritvi, da s tri-kratnim „slava“ — klicem izrazijo lojalno svojo hvaležno udanost do Nj. Veličanstva, kar zbor z naudušenjem stori.

Nato še g. šolski svetnik Bl. Hrovath imenom konferencije iskreno zahvalo izreka g. prvomestniku za modro in vrlo voditev konferenčnih obravnav. Z burnim „živio“ — klicem se konferenca temu vabilu odzove, kajti bilo je prav iz srca vsem govorno.

Potem so se razšli gg. delegatje na svoja mesta z zavestjo, da so storili svojo dolžnost v polni meri ter želeč, da bi se kmalu kazal sad storjenih ukrepov, me-rečih na povzdigo národne izomike po ure-jenih in predruženih načelih, kateri so jih vodili pri zborovanji.

Slovensko učiteljstvo pa je pokazalo na konferencijski, kako resno deluje na pe-dagogičnem polji, kako zeló mu je pri srei napredek in razvoj šole in vsega ná-roda. —

Jakob Dimnik.